



KENİZÉ MOURAD

— — —
Saraydan
Sürgüne

Dünya
Edebiyatı
—
Roman



SARAYDAN SÜRGÜNE

Orijinal adı: De la part de la princesse morte

© 1987, Éditions Robert Laffont

Yazan: Kenizé Mourad

Fransızcadan çevirenler: Nuriye Yiğitler, Gökçe Tuncer

Yayına hazırlayan: Halil Gökhan

Türkçe yayın hakları: © 2025 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Bu kitabın yayım hakları Onk Ajans aracılığıyla alınmıştır.

1. baskı / Mart 2025 / ISBN 978-625-5941-25-1

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Gökçen Yanlı

Sayfa uygulama: Taylan Polat

Baskı: Yıkılmazlar Basın Yayın Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.

15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62 / B Güneşli - Bağcılar - İSTANBUL

Tel: (212) 515 49 47

Sertifika no: 45464

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Saraydan Sürgüne

Kenizé Mourad

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Çeviren: Nuriye Yiğitler, Gökçe Tuncer

 Doğan
Kitap

Bu kitap Badalpur'un çocuklarına ithaf edilmiştir.

K. M.

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

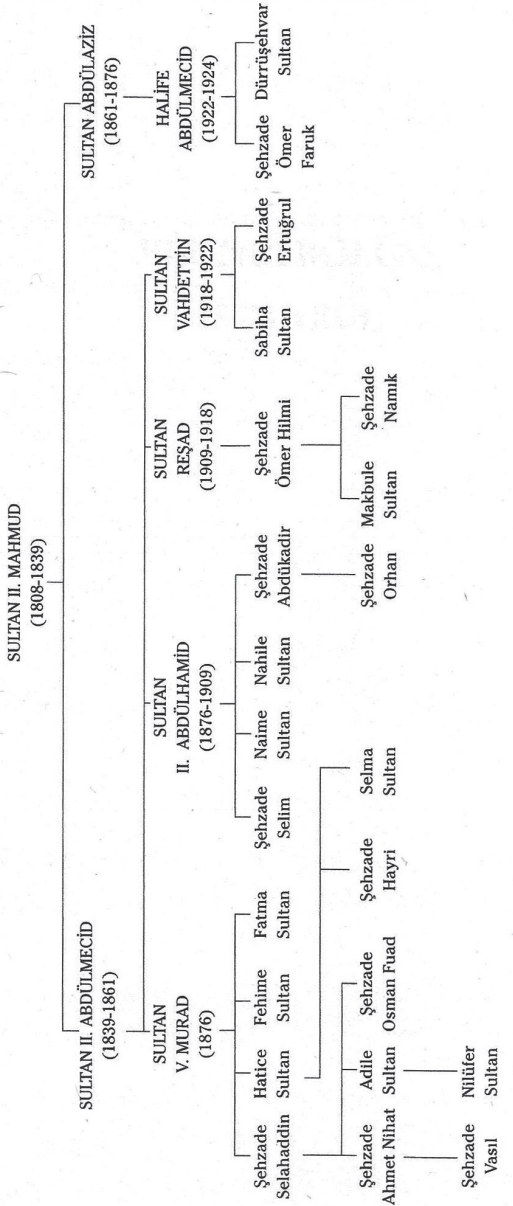
Bu kitabın yazım serüveni boyunca birçok dostum bana yardımcı oldu; Türkiye’de, Lübnan’da, Hindistan’da ve Fransa’da... Onların hatıraları ve tavsiyeleri sayesinde resmi tarihten sadece farklı olmakla kalmayan, günlük hayatın küçük, önemli olaylarını ve ayrıntılarını da aktarma olanağı bulduğum otuz yıllık bir tarihi yeniden ortaya çıkarmış oldum.

Burada adlarını aramak onları rahatsız edebilirdi, ama onları hep andığımı bilmelerini isterim.

(Birtakım nedenlerden ötürü bu romanda adı geçen bazı kişilerin adları değiştirilmiştir.)

SON HÜKÜMDARLAR

OSMANLI İMPARATORLUĞU



- Bu soyağacına sadece romanda adı geçen kişiler alınmıştır.

- Parantez içindeki tarihler hükümdarlık sürelerinin başladığı ve bittiği yılları belirtmektedir.

Hikâyemiz, asırlar boyunca Hıristiyanlık dünyasını titretmiş olan Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti İstanbul'da, 1918 yılının Ocak ayında başlıyor.

Bu kuvvetin üstesinden gelen batılı devletler, hanidir "hasta adam" adını taktıkları bu eski imparatorluğun enkazını paylaşmakla meşguldüler o tarihlerde.

Kırk iki yıl içinde tahta peş peşe üç kardeş geçti: Sultan Murad, kardeşi Abdülhamid tarafından tahttan indirildi; kendilerine "Jön Türk" adını veren İttihat Terakkiciler de onu tahttan indirdiler ve Sultan Reşad padişah oldu.

Bu tarihte Sultan Reşad meşruti bir hükümdardan başka bir şey değildi. Gerçek iktidar bir üçlünün elindeydi. Bu üç kişi ülkeyi Almanya'nın yanında savaşa soktu...

BİRİNCİ BÖLÜM

İstanbul

DOĞAN KAPAR
ÖRNEKTİR

“Hamid Amca öldü! Hamid Amca öldü!”

Ortaköy Sarayı'nın büyük kristal şamdanlarla aydınlatılmış beyaz mermer koridorlarında küçük bir kız koşuyordu. İyi haberi annesine ilk veren olmak istiyordu.

Acele acele koşuştururken az kalsın iki yaşlı hanımı düşürecekti; değerli taşlarla süslü hotozlarından, servetleri ve mevkileri açıkça anlaşılan iki yaşlı hanımı...

İçlerinden biri, “Ne saygısız şey!” diyerek kızgınlığını belli etti. Diğer ise, daha da ileri gitti, öfkeyle: “Ne bekliyordunuz! Sultan hanım onu çok şımartıyor; tek kızı ya! Güzel bir kız olduğu muhakkak, ama bu gidişle, ilerde kocasıyla çok sorunlar yaşar. Nasıl davranması gerektiğini öğrenmesi gerek. Yedi yaşına girdin mi çocuk sayılmazsın artık; hele ki sultan isen!”

Küçük kız, hayali bir kocanın yakınmalarına aldırmış etmeksizin koşmaya devam ediyordu. Nihayet, nefes nefese, kadınların yaşadığı harem bölümünün devasa kapısına vardı; kapıda kıpkırmızı fes takmış iki Sudanlı haremağası nöbet tutuyordu. Bugün pek fazla ziyaretçi olmamıştı, onlar da oturmuş rahat rahat sohbet ediyorlardı. “Küçük Sultan”ı görür görmez apar topar ayağa fırlayıp bronz kapıyı araladılar; tembelliklerini gidip şikâyet eder korkusuyla, her zamankinden çok daha büyük bir saygıyla selamladılar onu, ama küçük kızın kafası bambaşka bir şeyle meşguldü; haremağalarına göz ucuyla bile bakmadan içeri girdi. Venedik işi aynanın önünde bir an için durup, kızıl buklelerinin ve mavi ipek elbisesinin düzgün olup olmadığına baktı; emin olduktan sonra,

brokar kapı perdesini iterek, annesinin öğleden sonraları, hamamda yıkandıktan sonra dinlenmeyi âdet edindiği küçük salona girdi.

Odada, koridorlardaki rutubetin aksine, iki cariyenin ateşini körüklemeye çalıştığı gümüş mangaldan kaynaklanan, insanı rahatlatan hafif bir sıcaklık vardı. Sultan sedire uzanmış; başkalfanın, zümrüt kakmalı zarf içinde oturtulmuş fincana, törensel bir şekilde kahve koyuşunu izliyordu.

Küçük kızın göğsü kabarmıştı; kımıldamadan durmuş, uzun kaftanı içindeki annesine hayranlıkla bakıyordu. Sultan, dışarıya çıkarken, İstanbul'a on dokuzuncu yüzyıl sonlarında gelen Avrupa modasını takip ediyor, sarayın içinde ise "alaturka" giyimi ve yaşamı tercih ediyordu; burada, korseler, kabarık kolları, daracık etekleri bir kenara atıp içinde rahat rahat nefes alabildiği, sarayın büyük salonlarında bulunan yumuşacık sedirlere keyfince uzanabildiği geleneksel kıyafetleri büyük bir zevkle giyiyordu.

"Yaklaşın Selma Sultan!"

Osmanlı sarayında, senlibenlilik pek hoş karşılanmazdı; anne babalar, toplumdaki yerlerini ve görevlerini iyice öğrensinler diye, çocuklarına daha küçük yaşlarından itibaren, unvanlarıyla hitap ederlerdi. Hizmetkârlar, büyük bir nezaketle temenna ederken¹ Selma, sultanın mis gibi kokan elini öpüp başına koydu. Kendini tutamayacak kadar heyecanlıydı:

"Anneciğim, Hamid Amca öldü!" diye haykırdı:

Küçük kız, o gri yeşil gözlerde beliren pırlıttaki zafer sevincini görür gibi oldu, ama derhal annesinin buz gibi sesiyle terbiyeye davet edildi.

"Haşmetmeab Sultan Abdülhamid Han Hazretleri demek istediniz herhalde. Mekânı cennet olsun. Büyük bir hükümdardı. Bu acı haberi kimden duyduunuz peki?"

1. Sağ eli, aşağıdan yukarıya doğru, önce kalbe sonra dudaklara sonra da alna götürerek yapılan bu selam şekli, duygulardaki, sözlerdeki ve düşüncedeki samimiyeti işaret ederdi.

Acı haber mi? Küçük kız, annesine hayretle baktı. Kendi öz kardeşini, Selma'nın dedesini deli diye tahtından indiren o vicdansız büyük amcanın ölümü mü acıydı?

Dadısı, ona sık sık, V. Murad'ın hikâyesini anlatırdı; çok sevilen, cömert bir şehzade olduğunu, tahta çıkışının, kendisinden büyük yenilikler bekleyen halk tarafından sevinç gösterileriyle karşılandığını... Ne yazık ki, V. Murad'ın hükümdarlığı sadece üç ay kadar sürmüştü. Dönemin büyük hekimlerinden Avusturyalı Liedersdorf, hünkârın, dinlendiği takdirde, birkaç haftaya kalmadan eski sağlığına kavuşacağını söylemişti, ama etrafındakiler onun sözlerini dikkate almamıştı. Murad tahttan indirilmiş ve bütün ailesiyle birlikte Çırağan Sarayı'na kapatılmıştı.

Sultan Murad, yirmi sekiz yıl boyunca tutsak yaşamış, yeniden tahta çıkmak amacıyla bir komplo düzenleyeceğinden korkan kardeşinin tuttuğu adamlar tarafından sürekli olarak gözetlenmişti. Saraya hapsedildiğinde otuz altı yaşındaydı ve buradan ancak öldüğünde kurtulabilmişti.

Selma zavallı dedesini her düşündüğünde mürebbiyesi Matmazel Rose'un hikâyesini anlattığı kadın kahraman Charlotte Corday gibi hissedirdi kendini. Ve işte cellat bugün, yatağında, sükûnet içinde ölmüştü.

Anneciğinin buna üzülmesine imkân yoktu, yirmi beş yıl boyunca Çırağan'da esir hayatı yaşayıp, özgürlüğüne ancak, Sultan Abdülhamid'in zoruyla korkunç bir adamla evlenmeyi kabul edince kavuşabilen o değil miydi?

Neden yalan söylüyordu ki?

Böyle hakaretamiz bir fikre kapılan Selma, birden düşüncelerinden sıyrılıverdi. Annesi gibi mükemmel birinin yalan söyleyecek kadar alçalabileceğini nasıl düşünebilmişti? Yalan ancak, cezalandırılmaktan korkan kölelere yaraşır, ama bir sultana? Şaşırılmıştı, ama annesinin sorusuna nihayet cevap verdi:

“Bahçeden geçiyordum. Ağaların konuşmasını duydum.”

Aynı anda, şişmanca bir haremağası, beyaz eldivenleri ve *istanbulin* denilen, resmi yakalı geleneksel siyah giysisi içinde eşikte belirdi. Arka arkaya üç kez yerlere kadar eğilerek temenna etikten sonra, el pençe divan durup, kadın gibi ince sesiyle konuşmaya başladı:

“Muhterem sultanım.”

“Biliyorum” diyerek sözünü kesti Sultan. “Selma Sultan senden çabuk davrandı. Derhal, kız kardeşlerim Fehime Sultan ile Fatma Sultan’a ve yeğenlerim Nihat Efendi ile Fuad Efendi’ye kendilerini bu akşam, burada beklediğimi haber ver!”

Ağabeyi Şehzade Selahaddin ölünce, Hatice Sultan, V. Murad’ın çocuklarının ablası olmuştu. Zekâsı ve kişiliğiyle ailede kendini kabul ettirmiş ve tartışmasız reis olmuştu.

Onun bu çelik gibi sert kişiliği, Çırağan Sarayı’nın ağır kapılarının, bir daha açılmamak üzere üstüne kapandığını anladığı, kırk iki yıl önceki o korkunç günde ortaya çıkmıştı; bu kişiliği yavaş yavaş, inatla inşa etmişti... Oysa Kurbağalidere’deki saraylarının bahçesinde koşmayı, yüzüne rüzgâr vura vura Boğaz’da kayık sefası yapmayı her şeyden çok sevdiği için “Yıldırım” adı takılan ve tek hayali, büyük, ferah alanlar ve kahramanlık yapmak olan küçük kız, hapsedildiğinde henüz altı yaşındaydı.

Bağırıp çağırması, ağlaması, tunç kapıları tırmalaması boşunaydı; kapılar kapanmıştı bir kere... Bu duruma dayanamayıp hastalanmış, hayatından endişe edilmişti. Acilen çağırılan doktor, Çırağan’a girebilmek için, Abdülhamid’den izin çıkmasını tam üç gün beklemek zorunda kalmıştı.

Doktor çocuğa sülük tedavisi uygulamış, acı otlardan oluşan bir karışım içirmişti. Onu, bu tedaviler mi, yoksa iki yaşlı kalfanın, gece gündüz, doksandokuzluk tespihlerini çeke çeke dualar okuması mı kurtarmıştı? Bir hafta geçtikten sonra, küçük esirin bilinci yerine geldi. Gözlerini açar açmaz, babasının, üzerine eğilmiş, tatlı mı tatlı, güzel mi güzel yüzünü görmüştü. Peki, ama ba-

kışlarındaki bu hüznün sebebi neydi? İşte o zaman hatırlamıştı... Bu bir kâbus değildi! Yatağının içinde büzülüp, hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başlamıştı.

Bunun üzerine, Sultan Murad ciddileşmişti.

“Hatice Sultan, eğer en ufak bir güçlük karşısında sızlanıp ağlamaya başlasaydık, ailemiz, altı yüzyıl boyunca, böyle büyük bir imparatorluğu yönetebilir miydi sizce? Gururlusunuz. Temenni ederim bu gurur size haysiyet de kazandırır!”

Sonra da, sözlerini yumuşatmak istercesine, gülümseyerek devam etmişti:

“Benim küçük kızım gülmeyecekse kim şenlendirecek bu sarayı? Buradan çıkacağız Yıldırımım. Hiç korkma sen! O zaman seni büyük bir seyahate çıkaracağım.”

“Ah, baba!” diye kendinden geçerek haykırmıştı. (O güne kadar hiçbir sultan ülke dışına, hatta İstanbul dışına adımını atmış değildi ki!) “Paris’e de gidecek miyiz?”

Sultan Murad gülmeye başlamıştı.

“Daha şimdiden küçük bir kadın mı oldun sen bakayım? Peki, söz veriyorum çiçeğim, buradan çıkar çıkmaz seni Paris’e götüreceğim.”

Bu söylediğine inanmış mıydı? Yaşamaya devam edebilmesi için ümit etmesi gerekiyordu. Yaşamak?

Hatice Sultan’ın gözleri buğulandı, hatırlıyordu... Sultan Murad, yirmi sekiz yıllık esareti boyunca, günbegün ölümüne yaklaşmıştı.

Sarayın iç avlusuna, kadınların bulunduğu harem dairesine bakan iç avluya, büyük bir gürültüyle iki fayton girdiğinde, akşam karanlığı çökmeye başlamıştı. Altın kakmalı faytonların birinden, vücut hatlarını gizleyen, açık mor bir çarşaf giymiş zarif bir karaltı indi. Diğerinden de, sıradan, siyah bir çarşaf giymiş tombul bir kadın çıktı. İki çarşaf kucaklaştı; sonra da, önlerinde

ve arkalarında haremağaları olmak üzere aceleyle saraydan içeri girdiler.

Şehzadelerin ve sultanların yaşadığı konakların pek çoğu gibi bu eski saray da, ahşaptan yapılmıştı; şehir her an deprem tehlikesiyle karşı karşıya olduğu için alınan bir tedbirdi bu. Çeşmeler, güller ve servi ağaçlarıyla dolu bir bahçenin içinde yer alan bembeyaz yapı, günün bu saatinde alacakaranlığın hafiften aydınlatığı Boğaziçi'ne tepeden bakıyordu. Sarmaşıklarla, arapsaçlarıyla bezeli balkonlar, merdivenler, verandalar ve taraçalar, dantelden yapılmış bir ev havası veriyordu.

Birinci kattaki salonlara çıkan çift taraflı merdivenin başında, başkalfa konukları bekliyordu. Boğazına kadar ilikli saten bir elbise giymiş, muslinden başörtüsü takmıştı –namuslu bir kadın, kendi evinde bile, asla başı açık kalamazdı– ve elinde, mevkiinin göstergesi olan altın başlı uzun bastonu vardı.

Tam sultanları görmüş ve önlerinde eğilmeye kalkmıştı ki, ikisi birden başkalfaya sarılıp ona engel oldular. Böyle büyük konaklarda, bu emektar kalfalar aileden biri olarak kabul edilirlerdi. Asla protokolün dışına çıkmazlar, kurallara sıkı sıkıya uyarlar, buna karşılık da, hanımlarından gördükleri yakınlığı, sadakatlerinin ödülü sayarlardı.

Sultanlar iki cariyeinin yardımıyla, boğucu kıyafetlerini üzerlerinden atarlarken, başkalfa sevinçle:

“Hamdolsun! Güzellerim her gün biraz daha göz kamaştırıcı oluyorlar!” dedi.

Siyah gözlerini iyice ortaya çıkaran fildişi rengi tafta bir elbise giymiş tatlı Fatmacığını ve Viyana'nın en iyi terzi Alder Muller'in diktiği (1914 Ağustos'unda, saçma bir düşünceyle, Fransa'ya savaş açıldığı için, Paris'ten artık ne yazık ki harika giysiler getirilemiyordu!) kelebekli uzun elbisenin içinde belinin inceligi daha da belli olan pırl pırl Fehimeciğini beğeniyle süzdü.

İki kardeş kol kola girmiş, güle oynaya merdivenleri çıkıyorlardı ki, küçük mavi bir fırtına üzerlerine doğru atılıverdi; az kalsın onları düşürecekti; sonra aniden durup ellerine öpücükler kondurdu.

“Cicim! Az kalsın öldürecektiniz beni!” diye bağırان Fehime, Selma’yı kollarının arasına aldı. Kalfa da söylenip duruyordu.

Mavi fırtınanın ardından, soluk benizli küçük, şişman bir oğlan çıkıverdi ortaya. Gösterişli bir şekilde teyzelerinin önünde eğildi. Selma’nın kardeşi Hayri’ydi bu. Hayri ondan iki yaş büyüktü, ama onun sadık bir kölesi gibiydi. Densizliklerinden hiç hoşlanmaz, ama bir yandan da ona karşı koyamazdı.

Hatice Sultan, merdivenin tepesinde belirdi. Kız kardeşlerinden daha uzun boyluydu; zarif, kadınsı ve göz alıcı bir yürüyüşü vardı. En dik başlı kişilerde bile saygı uyandırır ve ailede, “sultan” dendiği zaman –üç kız kardeş de sultan olduğu halde– hep o akla gelirdi.

Fatma, ablasının karşısında donup kalmıştı, hayranlıkla ona bakmaktan kendini alamıyordu. Günün ölçülerine göre en güzel olan Fehime bu durumdan biraz rahatsız olmuştu, büyüyü bozmakta gecikmedi.

“Neler oluyor ablacığım? Bizi böyle apar topar çağırmanın sebebi nedir? Avusturya-Macaristan Büyükelçisi’nin davetine katılamayacağımı bildirmek zorunda kaldım, oysa pek eğlenceli olacağına benziyordu.”

“Olan şu ki amcamız Abdülhamid vefat etti” diye açıkladı Sultan; fazlasıyla ciddi bir ifadeyle söylemişti bu sözleri, oysa nasıl bir tavır alacağına henüz karar vermiş değildi.

Fehime kaşlarını kaldırdı.

“Bravo teyzeciğim! Bundan güzeli söylenemezdi!”

Bu gür erkek sesiyle, herkes yerinden sıçramıştı. Otuz beş yaşlarında, iriyarı bir adam içeri girmişti; merhum Şehzade Selahaddin’in büyük oğlu Şehzade Nihat Efendi. Yanında da, hiç çıkarmadığı

paşa üniforması içinde hayli genç görünen kardeşi Şehzade Fuad vardı. Savaş meydanlarında kazandığı paşalık unvanına, şehzade unvanından daha çok önem verdiği için, kendisine “şehzade paşa” denmesini tercih eden Şehzade Fuad, ağır yaralandığı Doğu Cephesi’nden döneli birkaç ay olmuştu. İstanbul’da keyifli bir nekahet dönemi geçiriyor, bilhassa kadınların yanında, kahramanlığının ona sağladığı ünden sonuna kadar yararlanıyordu.

İki adam, sultanların önünde eğilip selam verdikten sonra, onların peşinden, küçük halayıkların, kristal avizenin yüz otuz yedi kandilini yakmayı henüz bitirdikleri yeşil salona geçtiler.

Hayri ve Selma, arkalarından içeri süzülüverdiler.

Hatice, gülümseyerek herkesin yerine yerleşmesini bekliyordu. Bu işin içinden pek kolay çıkamayacağını biliyordu. Onun hoşuna giden de buydu zaten.

“Bu akşam, aile meclisini toplamak istedim, çünkü Sultan Abdülhamid’in yarın yapılacak cenaze törenine katılacak mıyız katılmayacak mıyız bir karar vermemiz lazım. Geleneğe göre şehzadelerin, şehri kat edecek cenazenin arkasından yürümeleri gerekir. Sultanlar ise, merhumun kızlarına ve kadınefendiye başsağlığı dilemek mecburiyetindedirler. Sizden rica ediyorum –sesi ciddileşmişti– duygularınızı hesaba katmayınız, halkta bırakacağımız izlenime göre karar veriniz.”

Sessizliği ilk bozan Fehime oldu:

“Bütün bu olanlar tam Corneille’lik!² Beni sorarsanız, kesinlikle cenazeye gitmeyeceğim! Sevgili amcamız, yirmi beş yılını heba etti, bundan sonra bir tek günümü bile heba etmesine izin vermeyeceğim!”

“Tam tersine, onu affetmek için bugün iyi bir fırsat değil mi? Zavallı adamcağız cezasını fazlasıyla çekti zaten; tahtından indirilip on yıl boyunca esir hayatı sürdü. Unutmaz mıyız artık?”

2. 18. yüzyıldan itibaren Osmanlı sarayı Fransız kültürünün etkisi altına girmiştir.

“Unutmak mı?”

Şehzade Nihat, oturduğu yerde kıpkırmızı kesildi; Selma, bir an için, onun boğulduğunu sandı. Gözleri yuvalarından fırlamış, küçük halasına bakıyordu.

“Peki ya sadakat? İftira edilip suçlanan, diri diri gömülen dedem Sultan Murad’a olan sadakatimiz? Nevrasteniden giden babama olan sadakatimiz? Bu cenazeye gidersek, bize zulüm eden kişiyi temize çıkarmış oluruz. Gitmeyelim ve ailemize yapılan telafi edilemez haksızlığı açıkça gözler önüne serelim! Ölülerimizin bizden bekledikleri de bu.”

“Ağabey yeter; rica ederim ölüleri konuşturmaktan vazgeçelim.”

Bütün gözler, purosunun tadını çıkararak Şehzade Fuad’a döndü.

“İçinizden en genciniz olarak, nasihat verir gibi görünüyorsam beni affetmenizi rica ediyorum, ama cephede, askerlerimle, Anadolu’nun, İzmir’in, Karadeniz’in sıradan insanlarıyla geçirdiğim yılların sonucunda bir şey öğrendim; kusurlarımıza rağmen halkın bize saygısı sonsuz. Bu şekilde bölünmemizi anlamayacaklardır. Abdülhamid’in Murad’ın yerine geçmesi, onun yerine de kardeşi Reşad’ın geçmesi, onların gözünde yol kazasından başka bir şey değil. Esas olan, ailemizin her zaman hünkârın etrafında tek vücut olması. Bilhassa, savaşın yarattığı bu karışıklık ortamında halkın sağlam bir dayanak noktasına ihtiyacı var. Altı asırdır, bu dayanak noktası Osmanlı hanedanı olmuştur. Öyle olmaya da devam etmelidir, aksi takdirde çok pişman olacağız.”

Tam bu esnada, içeri giren bir haremağası, hünkârın bir habercisinin geldiğini bildirdi.

İriyarı bir Sudanlıydı gelen ve bir köle olmasına rağmen herkes ayağa kalkmıştı. Ona saygı gösterdikleri için değil –kaldı ki bu basit kölenin onların gözünde hiçbir değeri yoktu– sözcüsü olduğu mesajın sahibine duydukları saygıyı belirtmek için...

“İki denizin hâkimi, iki kıtanın imparatoru, Tanrı’nın yeryüzündeki gölgesi Haşmetmeab Halife Sultan Reşad Hazretleri, Şehzade ve Sultan Hazretlerine şu haberi yollamıştır: Sevgili kardeşimiz Haşmetmeab Sultan Abdülhamid Hazretleri’nin vefatı sebebiyle, Sultan Murad’ın şehzadelerini ve sultanlarını cenaze merasimine bekliyoruz. Tanrı’nın selamı üzerinize olsun!”

Başlarını öne eğdiler. Hiç şüphe yoktu: Bu bir davet değil, bir emirdi.

Haberci gider gitmez Şehzade Nihat omuz silkerek homurdandı:

“Ne olursa olsun gitmeyeceğim!”

“Nihat!” diye azarlar gibi sözünü kesti Hatice Sultan. “Sanırım Fuad haklı, durum ciddi. Mutlaka aile birliğini muhafaza etmeliyiz.”

“Aile birliği mi? Ne demezsiniz halacığım! Altı asırdır, iktidar uğruna birbirini öldürüp duran bir ailenin birliği! Dedemiz, ‘İran Fatih’ III. Murad, kaç kardeşini öldürtmüştü? On dokuz muydu? Yanılıyor muyum? Babası daha ölçülü davranmış, sadece beş kardeşini öldürtmüştü!”

“Hikmet-i hükümet bunu gerektiriyordu!” diye çıkıştı Hatice Sultan. “Bütün hükümdar ailelerinde böyle facialar yaşanmıştır. Avrupa’da sadece daha az kardeş vardı da ondan... Görüyorsunuz ya, ben bile Sultan Abdülhamid’e kızmıyorum artık. İngiltere’nin, Fransa’nın, Rusya’nın topraklarımızı paylaşmak istedikleri bu zor dönemde, ülkeyi, hiç şüphesiz, onun gibi bir adamın yönetmesine ihtiyaç vardı. Otuz üç yıl boyunca, imparatorluğu, onu parçalamak isteyen güçlere karşı koruyabildi. Oysa, fazla dürüst, fazla hassas olan babam büyük ihtimalle bunu başaramazdı. Üstelik vatan, kendi mutluluğumuzdan önce gelmez mi?”

Fehime Sultan ile Şehzade Fuad gülümseyerek birbirlerine göz kırptılar. Ablaları her zaman bir görev insanı olmuştu... Ama böylesi mühim ilkeler kimin umurundaydı artık? Fehime’nin tek

istediği eğlenmekti; en güzel yıllarını esaret altında kaybetmiş olmanın acısını şimdi gereğinden fazla eğlenerek çıkarmaya çalışıyordu. Öyle neşeli, öyle uarıydı ki, ona “Kelebek Sultan” lakabı takılmıştı; simgesi haline getirdiği ve bütün elbiselerini süsleyen kelebeklerin adını almıştı. O bir sanatkrdı. Mkemmел piyano çalıyordu; hatta zaman zaman beste yaptığı da oluyordu, ama ciddiyet ve sorumluluklar kadar nefret ettiği bir şey de yoktu.

Yeğeni şehzade Fuad da ona benziyordu; o da hayatın tadını çıkarmaya bayılırdı, ama gerçeklerin biraz daha fazla farkındaydı. Nereden menfaat elde edeceğini gayet iyi bildiği için, kaz gelecek yerden tavuğu esirgemezdi. Zor durumlardan sevimliliği sayesinde sıyrılırdı. şimdi ise, Hatice Sultan’a takılmaktan kendini alamıyordu.

“Yanlış anlamadıysam efendimiz, merasime katılmakla kalmayıp, birkaç damla da gözyaşı dkmemiz gerekecek?”

“Katılmanız yeterli olacaktır. Yalnız şunu unutmayın Fuad, siz de Nihat, bir gün tahta çıkacak olursanız, dedeniz Sultan Murad’ı değil, büyük amcanız Sultan Abdülhamid’i örnek alın. Hem ocuk sahibi olup, hem bakire kalınmaz!”

Hatice Sultan, odadakilerin şaşkın yüz ifadeleri karşısında –onun bu açık saçık konuşma tarzına asla alışamayacaklardı– kahkahalarla gülerek ayağa kalktı ve görüşmeyi noktalandı.

“Bu, annem Prenses Selma'nın, İstanbul'da bir sarayda başlayan hikâyesidir.”

Bir masal gibi görünse de bu, Osmanlı İmparatorluğu'nun son günlerinde, sürgün, aşk ve mücadeleyle örülmüş gerçek bir yaşam öyküsüdür.

Selma, Avrupa'yı sarsan imparatorluğun çöküşüne tanıklık ettiğinde sadece yedi yaşındaydı. Osmanlı hanedanı sürgüne gönderildiğinde, Lübnan'a yerleşti. Bir zamanlar saraylarda yetişmiş bu küçük prenses, yoksulluğun içinde “yırtık çoraplı prenses” olarak anılacaktı.

Gençliğinde bir Dürzi reisine âşık oldu, ancak bu aşk kısa sürdü. Ardından, hiç tanımadığı bir Hint racasıyla evlenerek Hindistan'a gitti. Burada maharacaların ışıltılı dünyasını, Britanya İmparatorluğu'nun çöküşünü ve Gandhi'nin bağımsızlık mücadelesini yaşadı. Ama tıpkı Lübnan'da olduğu gibi burada da “yabancı” kaldı.

Paris'e kaçtığında ise gerçek aşkı buldu ancak savaş onu sevdiklerinden ayırdı. Bir kız çocuğu dünyaya getirdikten kısa süre sonra, yirmi dokuz yaşında, yoksulluk içinde hayata veda etti. İşte o çocuk, bu romanın yazarı Kenizé Mourad'dır.

Saraydan Sürgüne, Osmanlı'nın son günlerini sarayların içinden anlatırken, Beyrut'un büyük ailelerinden Hindistan'ın saraylarına uzanan bir tarih panoraması sunuyor.

“Annemin kim olduğunu bilmek istedim. Onu tanıyanlarla konuştum, tarih kitaplarını, gazeteleri ve aile arşivlerini araştırdım. Ama en sonunda, ona yaklaşabilmek için sezgilerime ve hayal gücüme güvendim.”

– Kenizé Mourad

